

URI-strategie voor begrippen en begrippenkaders in het onderwijs

Datum: 6 oktober 2026

Werkgroep Onderwijssemantiek

Voor de begrippenkaders uitgewerkt conform de NL-SBB-standaard die onder het beheer vallen van Edustandaard c.q. Kennisnet is een URI-strategie opgesteld om die begrippenkaders en begrippen (en eventueel ook collecties) te voorzien van een eenduidige URI-structuur.

Deze strategie (structuur en routing) wordt aanbevolen om ook voor andere begrippenkaders in het onderwijs te gaan hanteren. De invulling van de onderdelen (domain, reference) zal echter vaak anders zijn.

De strategie is exact overeenkomstig met de strategie die voor de diverse begrippenkaders die onder NORA Begrippenkader vallen en die als voorstel in de NORA Gebruikersraad is ingediend: https://nora-begrippen.wikixl.nl/index.php/Voorstel_URI_strategie_NORA_Begrippenkaders. De NORA Gebruikersraad heeft deze URI-strategie op 6 oktober integraal vastgesteld.

URI-structuur

We volgen hierbij de richtlijnen van https://www.pldn.nl/wiki/Concept_URI-strategie.

Het aanbevolen patroon voor http-URI's is:

`http://{domain}/{type}/{concept}/{reference}`

Het {type} geeft aan om wat voor soort URI het gaat. Dit kan zijn:

- 'id' - identifier van een object (individual/instance) in een register.
- 'doc' - documentatie (metadata) over het object in het register.
- 'def' - definitie van een term in een ontologie.

De invulling van het patroon is in de URI-strategie redelijk vrij. Er staat geen verplichting over een specifiek URI-patroon voor begrippen; sterker nog, daarover staat niets vermeld. Andere overheden vullen dit — met verwijzing naar diezelfde strategie — allemaal verschillend in. We moeten er dus zelf inhoud aan geven. We laten ons wel inspireren door andere goede voorbeelden en de bijbehorende onderbouwing van andere begrippenkaders. We vullen de vier onderdelen van het patroon als volgt in:

Onderdeel	Begrippenkader	Begrip
{domain}	data.onderwijsbegrippen.nl	data.onderwijsbegrippen.nl/begrippenkader/{kader}
{type}	id	id
{concept}	begrippenkader	begrip
{reference}	korte, neutrale naam van het kader in kleine letters, bijvoorbeeld rosa	GUID van het begrip

Dit leidt tot de volgende patronen voor bijvoorbeeld het ROSA Begrippenkader:

- Begrippenkader: <https://data.onderwijsbegrippen.nl/id/begrippenkader/rosa/>

- Begrip: <https://data.onderwijsbegrippen.nl/begrippenkader/rosa/id/begrip/aac82a4e-ac05-449a-a124-c1956b6ed83d>

Voor het FORA Begrippenkader wordt de reference van het concept Begrippenkader dan “fora”.

Onderbouwing

Voor een begrippenkader

{domain} <https://data.onderwijsbegrippen.nl/>

Dit sluit aan bij het bestaande onderwijsbegrippen-domein en maakt direct duidelijk waar het om gaat. Het domein wordt gebruikt voor in ieder geval alle begrippenkaders die in de Begrippenmanager van Edustandaard worden beheerd. De keuze voor “data” ipv “begrippen” (zoals de NORA dat wel doet) is niet keihard onderbouwd, het idee erachter is dat het in feite gaat om de gegevens/attributen waarmee (onderwijs)begrippen worden beschreven (de begripsbeschrijving).

{type} id

Zowel voor een begrippenkader als voor een begrip gaat het om een identifier. We geven per kader en per begrip één persistente URI uit, van het type ‘id’. Dat is gangbare praktijk bij SKOS-publicaties. Een apart ‘doc’-patroon geven we niet uit: de id-URI verwijst door naar de beschrijving (zie *Resolving*). ‘def’ is bedoeld voor termen in een ontologie en is hier niet van toepassing.

{reference} korte naam bijvoorbeeld rosa

Dus niet de volledige naam van een begrippenkader zoals ROSA Begrippenkader. Idee hierachter is dat als je die naam zou willen wijzigen (bijv. ROSA Onderwijsbegrippenkader), dat dan daarmee de reference niet meer overeenkomt. Een meer neutrale aanduiding als reference kan wel gehandhaafd blijven wat je ook met een URI zou willen. Een volledig neutrale GUID voor een kader vinden we een stap te ver: leesbaarheid heeft hier meerwaarde.

Voor een begrip

{domain} <https://data.onderwijsbegrippen.nl/>

Met als toevoeging bijvoorbeeld: begrippenkader/rosa

Waarom het begrippenkader ook in de URI van een begrip staat?

Een begrip kent zijn eigen beschrijving binnen de context van een begrippenkader, daarom willen we die context in de URI zichtbaar maken. Ook als een begrip in een ander kader wordt hergebruikt (dus als die met zijn beschrijving in een ander begrippenkader 1-op-1 wordt overgenomen) behoudt het begrip die URI. Bij adoptie waarbij er sprake is van een gedeeltelijke overname van de beschrijving, geeft deze URI inzicht waar het oorspronkelijk vandaan komt, naast de eigen URI van het adoptiebeprip in het adopterende begrippenkader. Dit volgt de [spelregels voor het adopteren van begrippen](#) van de NL-SBB-community.

{type} id

{concept} begrip

{reference} GUID

Die is stabiel en betekenisloos, zodat wijzigingen in term of definitie de URI niet raken.

Resolving

Een id-URI resolvable altijd naar een mens- en machineleesbare representatie via content negotiation, in ieder geval HTML, Turtle en JSON-LD. De id-URI verwijst daarvoor door naar de beschrijving; voor de Begrippenkaders die in de Begrippenmanager van Onderwijsbegrippen (van Edustandaard) worden beheerd geldt dat de URI's worden gerouteerd naar <https://onderwijsbegrippen.nl/nl/>. Dat is de plek waar we alle voor het onderwijs relevante begrippenkaders willen samenbrengen en ze doorzoekbaar te maken.

Uiteraard wordt deze routing ook aanbevolen voor begrippenkaders in het onderwijs die niet in de Begrippenmanager worden beheerd. De URI van die begrippenkaders kan echter een heel ander domain hebben.

Persistentie

Een URI blijft altijd resolvable, ook als een begrip wordt ingetrokken of vervangen. Hij toont dan de status en, waar dat van toepassing is, een verwijzing naar de opvolger (dct:isReplacedBy). Het domein onderwijsbegrippen.nl valt onder het beheer van Edustandaard. Het domein en de URI's blijven behouden en blijven resolvable, ook bij een wissel van naam of beheerder.